

سرپرست فرهنگ

www.ketab.ir

کنترل جمعیت
از دیدگاه اسلام

موضوع:

اجتماعی: ۳۳ (سیاسی - اجتماعی: ۲۶۵)

گروه مخاطب:

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

- عمومی

شماره انتشار کتاب (جانب اول): ۲۱۷۶

مسیلسل انتشار (چاپ اول و ثانیه چاپ): ۵۶۱۳

www.ketab.ir

نادری، فرج الله، ۱۳۶۰ -

کنترل جمعیت از دیدگاه اسلام / فرج الله نادری. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۲.

[۲۳۳] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۱۷۶) (سیاسی - اجتماعی: ۲۶۵، اجتماعی: ۳۳)

ISBN 978-964-09-1412-0

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

Farajollah Naderi. Population control from the viewpoint of Islam

ص. ع. به انگلیسی:

کتابنامه: ص. [۲۲۴] - [۲۲۸]، همچنین به صورت زیر نویس.

۱. تنظیم خانواده - جنبه‌های مذهبی - اسلام. ۲. اسلام و خانواده. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه بوستان کتاب. ب. عنوان.

۲۹۷ / ۴۸۳۱

BP ۲۳۰ / ۱۷ / ۲ ۹۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۰۵۵۰۹۲

۱۳۹۲

کنترل جمعیت از دیدگاه اسلام

فرج الله نادری

www.ketab.ir

بیت کتاب
۱۳۹۲

کنترل جمعیت از دیدگاه اسلام

- نویسنده: سرالته نادری
- ناشر: درس‌نامه بوستان کتاب
- (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و جلد: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب
- نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۲ • تعداد صفحات: ۱۰۰۰ • بهای: ۶۵۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (سفانبه)، ص پ ۳۷۱۸۵ / ۹۱۷ تلفن: ۰۷۱۱۰۵۰۷۷ شماره: ۷۷۴۲۱۰۴ تلفن پخش: ۷۷۴۲۱۲۶
- ♦ فروش عمده و مرکز اطلاع‌رسانی: قم، چهارراه شهدا، جنب ورودی دفتر تبلیغات اسلامی، تلفن: ۷۷۴۳۱۷۹ - ۷۸۳۷۱۰۲
- ♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۲۰۰ نفر)
- ♦ فروشگاه شماره ۲: میدان فلسطین، خ طوس، کوچه تبریز، پلاک ۳۰، تلفن: ۸۸۱۵۶۲۲۲ - ۰۹۳۰۹۹۰۸
- ♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۷۲۲
- ♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰
- ♦ فروشگاه شماره ۵: اصفهان، میدان انقلاب، جنب سینما ساحل، تلفن: ۲۲۲۱۷۱۲
- ♦ پخش پکتا (بخش کتب اسلامی و انسانی)، تهران، خ حافظ، نرسیده به چهار راه کالج، نیش کوچه بامشاد، تلفن: ۸۸۹۴۰۳۰۲

اطلاعات درباره‌ی شرایح حقوقی پیام نور (۱۳۸۵) با رضایت شماره ۱۳۸۵/۱۳۸۵/۱۳۸۵ و چاپخانه بوستان کتب

پست الکترونیک: مؤسسه: E-mail info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: <http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب: جواد آهنگر • سرویواساتار: ابوالفضل طریقه‌دار • ویراستار: رامین پایاگل‌زاده • چکیده عربی: خلیل المصفاوی • چکیده انگلیسی: یحیی داوری • فیبا: مصطفی محفوظی • مسئول واحد حروف‌نگاری: احمد مؤتمنی • حروف‌نگار: فاطمه حیدری‌نژاد • اصلاحات حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: حسین محمدی و احمد مؤتمنی • کارشناس نمونه‌خوانی: محمدجواد مصطفوی • نمونه‌خوانی: سیدجواد حسینی • بازخوانی نهایی متن: احمد شیخی‌زاده • کنترل فنی صفحه‌آرایی: سیدرضا موسوی‌منش • کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: امیرعباس رجبی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی • اناره آماده‌سازی: حمید رضا تیموری • اناره چاپخانه: حمید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۵	تعاریف
۲۳	فصل اول: دلایل مخالفان و موافقان افزایش جمعیت
۲۵	بخش اول: دلایل مخالفان افزایش جمعیت
۲۵	۱. جمعیت و مواد غذایی
۲۶	۱/۱. ترسیم گرسنگی در جهان امروز
۲۶	۱/۲. رابطه جمعیت و گرسنگی
۲۶	۱/۳. تأثیر رشد جمعیت در باروری زمین
۲۷	۱/۴. افزایش جمعیت و واردات مواد غذایی
۲۷	۲. جمعیت و اشتغال
۲۸	۲/۱. توزیع جمعیت فعال در بخش های اقتصادی
۲۹	۲/۲. آثار رشد جمعیت بر اشتغال
۲۹	۲/۲/۱. رشد بی کاری

۲۹	افزایش بی‌کاری پنهان..... ۲/۲/۲
۳۰	کاهش مهارت‌های لازم..... ۲/۲/۳
۳۰	افزایش بار تکفل..... ۲/۲/۴
۳۰	مهاجرت و شهرنشینی..... ۳
۳۱	پذیرش کارهای طاقت‌فرسا..... ۳/۱
۳۱	آسیب‌های روانی..... ۳/۲
۳۱	مشکلات حاشیه‌نشینی در شهرها..... ۳/۳
۳۱	رشد بی‌رویه شهرها..... ۳/۴
۳۲	نامه‌دی توزیع مناسب جمعیت فعال..... ۳/۵
۳۲	آموزش و پرورش..... ۴
۳۲	بهداشت و درمان..... ۵
۳۲	درآمد ملی و درآمد سرانه..... ۶
۳۳	مسکن..... ۷
۳۳	منابع طبیعی..... ۸
۳۳	محیط زیست..... ۹
۳۴	فرو ریختن ارزش‌های اخلاقی..... ۱۰
۳۴	آینده‌هول‌آور..... ۱۱
۳۷	لزوم کنترل جمعیت جهان..... ۱۲
۳۹	بخش دوم: دلایل طرف‌داران افزایش جمعیت..... ۳۹
۳۹	۱. تقویت نیروی نظامی..... ۱
۴۲	۲. جمعیت و توسعه اقتصادی..... ۲
۴۳	۳. افزایش جمعیت و نظام اخلاقی..... ۳

۴۴	۴. جانشینی نسل پیران
۴۴	۵. ردّ استدلال مخالفان افزایش جمعیت
۴۷	فصل دوم: قرآن کریم و مسئله جمعیت
۵۵	تعیین هدف خلقت
۶۰	قرآن و تشویق به ازدواج
۶۸	قرآن و نهی از کشتن فرزندان
۷۶	قرآن و از قیت الهی
۹۵	قرآن و نعمت و زینت بودن فرزند
۱۰۱	شرح لغات
۱۱۷	فصل سوم: جمعیت از دیدگاه روایات
۱۱۹	تشویق به ازدواج با زنان ولود
۱۲۳	نهی از عزوبت
۱۲۴	تحریض به افزایش نسل مسلمانان
۱۲۹	نعمت دانستن فرزند
۱۴۹	فصل چهارم: احکام و شیوه‌های کنترل جمعیت از دیدگاه فقه امامیه
۱۵۱	احکام کنترل جمعیت
۱۵۹	شیوه‌های کنترل جمعیت
۱۵۹	۱. کشتن فرزند و سقط جنین
۱۶۳	فتوای علما درباره سقط جنین

- ۱۶۸..... ۲. عزل
- ۱۶۹..... ۳. رعایت دورهٔ مطمئن
- ۱۷۰..... ۴. استفاده از انواع قرص های ضد بارداری
- ۱۷۱..... فتاوی فقهای بزرگوار اسلام
- ۱۷۲..... ۵. استفاده از I.U.D
- ۱۷۳..... فتاوی فقهای بزرگوار اسلام
- ۱۷۶..... ۶. استفاده از کاندوم
- ۱۷۶..... ۷. بستن لوله در زنان
- ۱۷۷..... ۸. بستن لوله در مردان
- ۱۷۷..... ۹. برداشتن رحم
- ۱۷۸..... فتاوی فقهای بزرگوار اسلام
- ۱۸۵..... تبریزی روش های پیش گیری متداول در مراکز درمانی و بهداشتی
- ۱۸۷..... الف) عوارض پزشکی و نقص عضو حاصل از بستن لوله هادر مردان
- ۱۸۸..... ب) عوارض اجتماعی و روحی
- ۱۹۱..... نتیجه گیری
- ۱۹۱..... ساماندهی و مدیریت جمعیت «آری»، تحدید جمعیت «نه»
- ۲۱۹..... ارائه راه حل
- ۲۲۵..... کتاب نامه

مقدمه

مسئله جمعیت یکی از مهم‌ترین چالش‌های جهان امروز است. جمعیت جهان با نسبت ۱/۷ درصد در سال افزایش می‌یابد^۱ و پیش‌بینی می‌شود شمار نفوس که در حال حاضر از مرز هفت میلیارد تن گذشته است،^۲ تا سال ۲۰۴۰ میلادی به ده میلیارد تن بالغ شود.^۳ با توجه به این نکته که جمعیت جهان، پنجاه‌سال قبل، یعنی در سال ۱۹۶۰ میلادی، در حدود سه میلیارد نفر بوده، ملاحظه می‌شود که افزایش جمعیت در چهل سال پایانی قرن بیستم، با افزایش آن در تمام طول تاریخ بستر برابر بوده است.^۴

۱. مرکز آمار ایران، نگرشی بر جمعیت جهان ۱۹۸۷، ص ۲.

۲. همان، ص ۱. جمعیت جهان در سال ۱۳۷۳ به پنج میلیارد و ۶۴۴ میلیون نفر رسید (روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۷۳).

۳. همان.

۴. در این مورد ذکر چند آمار بی‌مناسبت به نظر نمی‌رسد: جمعیت جهان در دوران نوسنگی،

در ایران نیز روند رشد جمعیت از مسائل مهم و اساسی است که در طی سالیان گذشته و اخیر مطرح بوده و جایگاه تازه‌ای در محافل سیاست‌گذاری و تبلیغی پیدا کرده است. نسبت افزایش سالیانه جمعیت به‌طور تقریب حدود $\frac{1}{3}$ درصد فرض می‌شود.^۱ اگر این نسبت تغییر نکند، جمعیت ایران - که در حال حاضر حدود ۷۵ میلیون است - تا سی سال دیگر به ۱۵۰ میلیون نفر بالغ خواهد شد.

بدون شک، هرگونه برنامه‌ریزی جمعیتی با ده‌ها محور، مانند: منابع طبیعی، محیط زیست، نیروی کار و اشتغال، آموزش و پرورش و دفاع ملی ارتباط مستقیم دارد و در این میان هرگونه سیاست (کاهش، افزایش و...) آثاری عمیق و گسترده را در این موارد به‌وجود آورده و سیمای جامعه را

→ تقریباً ده هزار سال قبل، در حدود ده میلیون برآورد شد است که در اوایل دوران مسیحیت، تعداد نفوس به ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون و در ابتدای عصر جدید (۱۶۵۰ م) با پانصد میلیون افزایش یافت. بنابراین، برای این که جمعیت جهان به پانصد میلیون نفر برسد، همان‌ها یا لااقل صدها هزار سال سپری گردید. برای افزوده شدن نیم میلیارد نفر (پانصد میلیون) در دو قرن (تا سال ۱۸۵۰ م) و برای علاوه شدن نیم میلیارد سوم، کمتر از نیم قرن (قبل از ۱۹۰۰ م) و برای اضافه شدن نیم میلیارد چهارم، کمی بیش از یک ربع قرن (۱۹۲۵ م) و برای زیاد شدن نیم میلیارد پنجم، کمتر از یک ربع قرن (۱۹۵۰ م) کفایت کرد. نیم میلیارد ششم فقط ظرف ده سال (۱۹۶۰ م) و نیم میلیارد هفتم فقط در ظرف هشت سال (۱۹۶۸ م) تکمیل شد و اگر بخواهیم این محاسبه را بر حسب میلیارد در نظر بگیریم، میلیارد اول ظرف میلیون‌ها سال از آغاز خلقت بشر تا سال ۱۸۵۰ میلادی، میلیارد دوم در ظرف تقریباً ۸۵ سال (تا سال ۱۹۲۵ م)، میلیارد سوم ظرف ۳۵ سال (تا سال ۱۹۶۰)، میلیارد چهارم تقریباً در ظرف هفده سال، میلیارد پنجم ظرف سیزده سال و میلیاردهای ششم و هفتم هرکدام ظرف سیزده سال (ر.ک: احمد کتابی، جمعیت‌شناسی).

۱. این نسبت، میانگین رشد سالیانه جمعیت ایران در سرشماری سال ۱۳۹۰ است. (همان).

دگرگون می‌کند. از آن‌جا که ابعاد و آثار سیاست جمعیتی در درازمدت نمایان می‌گردد، دیدی دورنگر و باریک‌بین را نیز طلب می‌کند.

برنامه‌های تنظیم خانواده و کنترل موالید در ایران سابقه نسبتاً طولانی دارد، لیکن به دلیل بی‌اعتمادی مردم به رژیم گذشته و نگاه آنان به این طرح به عنوان برنامه‌ای استعماری برای غارت هرچه بیشتر منابع و امکانات این سرزمین، موجب عدم موفقیت چشم‌گیر و عملی این برنامه شد. پیروزی انقلاب اسلامی نه تنها باعث توقف این برنامه شد، بلکه با نابودی نظام ظلم و استبداد، روی کار آمدن نظامی متکی بر تعالیم عالی اسلام، امید به زندگی همراه با نگاه عمومی و آسایش همگانی، موجب افزایش سیر صعودی جمعیت در این کشور گردید.

کارشناسان جمعیتی با توجه به روند رو به تزاید افزایش جمعیت، اعلان خطر کرده، و با ارائه آمار و ارقام نگرانی موفقی شدند برخی از مسئولان نظام و اکثریت نمایندگان مجلس شورای اسلامی را همراه و هماهنگ ساخته و ضرورت مبارزه و مقابله جدی و همه‌جانبه با افزایش جمعیت را به مردم بقبولانند و در نتیجه، برنامه‌های کنترل جمعیت در این دوره بسیار موفق بود.

از آن‌جا که اقدام جدی دولت محترم جمهوری اسلامی ایران در دوره ریاست جمهوری جناب آقای هاشمی رفسنجانی، در زمینه کنترل جمعیت با توجه به موضع‌گیری رهبران انقلاب اسلامی و روحانیت معظم در مقابل برنامه کنترل جمعیت در دوران قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی دور از انتظار همگان بود؛ به‌ویژه آن‌که در اواخر سال ۱۳۹۰ زمزمه‌های افزایش

جمعیت ایران توسط رئیس جمهور وقت و برخی از علما شروع شد و در سال ۱۳۹۱ وزیر بهداشت به طور رسمی در مورد کاهش رشد جمعیت هشدار داد و به افزایش توالد و تناسل، به ویژه در استان های با نرخ پایین رشد، توصیه کرد و خواستار فرهنگ سازی در این خصوص شد، برای مردم مسلمان ایران این سؤال به وجود آمد که نظر واقعی اسلام در مورد کنترل جمعیت چیست؟ آیا با کنترل جمعیت موافق است، یا مخالف؟ از این رو، بر آن شدیم که با اتکال به خداوند متعال با بررسی آیات الهی و روایات پیامبر اکرم ﷺ و ائمه معصومین علیهم السلام در حد توان به سؤال همگانی مزبور، پاسخی واقع بینانه و مشروح دهیم.

فرج الله نادری

خرداد ۱۳۹۱ / رجب المرجب ۱۴۳۳

مشهد مقدس

۱. آیه الله رضازاده در جمع طلاب مدرسه علمیه امام حسین علیه السلام مشهد و حجة الاسلام والمسلمین محسن قرآنی در مراسم ازدواج دانشجویی در حرم مطهر رضوی (روزنامه قدس، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۱).

۲. روزنامه خراسان، ۱۴ فروردین ۱۳۹۱.